

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

47. An quando creditor, & debitor sunt in extrema necessitate, debitor teneatur solvere creditori quod debet? Idem est dicendum de deposito, & mutuo. Et notatur, quod cum quis extrema necessitate ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

nam necessitatem inciderint? Sotus ait etiam probabile esse, posse debitorem sibi, vel uxori succurrere, posthabito creditore. Sed verus creditus est creditorem esse praeferendum, ex quo etiam intelligitur cum esse anteposendum fratri debitoris vna cum creditore extremum vitae periculum aduenti, quod etiam Sotus concedit.

2. Sed ego contrariam sententiam teneo. Dico igitur debitorem debere prius subuenire patri, & matri extremè laboranti, quam creditori, imò idem potest facere, & debet cum vxore & liberis: adde etiam & cum fratre, quia non teneor res in tali casu abdicare cum detrimento vitae meorum, & ita docet Syluius in 2. 2. quæst. 31. artic. 3. Hurtadus de Mendocia in 2. 2. disputat. 159. sect. 3. §. 69. & Lessius lib. 2. cap. 16. dub. 1. numero 14. Toletus lib. 5. cap. 24. cum Castro Palao tom. 1. tractat. 6. disput. 2. punct. 11. numero 4. quamvis Valquez opuscul. de elemos. cap. 1. dub. 6. num. 74. neget quoad fratrem, cui creditorem putat esse praeferendum, sed nostra sententia est probabilis.

RESOL. XLVII.

An quando debitor, & creditor sunt in extrema necessitate, debitor teneatur solvere creditori, quod debet?

Idem est dicendum de deposito, & mutuo?

Et notatur, quod cum quis extrema necessitate pressus abstulit rem alienam Domino, in extremam quoque necessitatem redacto, eam debere Domino restituere. Ex p. 1. r. 8. Ref. 11.

1. Prima sententia affirmat. Ita Scotus in 4. dist. 15. quæst. 2. art. 4. Richardus art. 5. q. 4. Gabriel q. 2. art. 2. conclus. 2. Medina de restit. quæst. 3. in causa 4. ad 4. Angelus ver. restitutio, num. 3. Rosella eodem ver. 1. Syluester eodem ver. 5. quæst. 2. Armilla num. 27. & alij, quia melior est eius conditio, nam res illa sua est, & in his, quæ propria sunt, plus iuris habet Dominus, quam alter, penes quem res inuenitur, & necessitas æqualis est, in qua cum omnia sint communia, ille praeferendus est, qui præoccupauit, præoccupasse autem videtur, qui verus est Dominus: ergo, &c.

2. Secunda sententia negat. Ita Palud. in 4. dist. 15. quæst. 2. art. 4. conclus. 1. Sotus de iust. lib. 4. quæst. 7. art. 1. ad 4. Caietan. in 2. 2. quæst. 62. art. 5. ad 4. Lessius lib. 2. c. 16. dub. 1. n. 13. Valquez opuscul. de elemos. cap. 1. n. 72. Turrianus in 2. 2. disp. 82. dub. 9. Hurtad. in 2. 2. disp. 159. sect. 3. §. 69. & alij.

3. Tertia opinio distinguit, & ita ait Lorca in 2. 2. sect. 3. disp. 38. n. 11. aut res quæ restitui debet, manet in specie, in quo casu dominium eius semper est prioris domini, & non eius, qui detinet, & in hoc casu verius apparet restituendam esse creditori propter fundamentum prioris sententiæ, nam violenter est apud alium, & in vero dominio semper perseverat ius præoccupationis, & idem censendum est de deposito & mutuo; aut res non perseverat in specie, sed confusa est cum bonis debitoris, vt contingit in vsuris, & aliis casibus, in quibus dominium est penes debitorem, & non penes creditorem, quamvis cum debito & obligatione restituendi, & tunc si extreme indigeat debitor, potest sibi ipsi succurrere, quoniam creditori nõ suffragatur præoccupatio, & ab obligatione restituendi excusatur debitor propter urgentem necessitatem, quæ ex bonis, quæ habet, potius sibi, quam creditori subuenire tenetur.

4. Quid ego sentiam dicam breuiter, omnes istæ tres sententiæ sunt probabiles, secunda cum Azorio vmo 2. lib. 12. cap. 8. quæst. 6. mihi videtur probabili.

Tom. I V.

lior, quia in extrema necessitate potiores partes sunt debitoris, quam creditoris, tum quia possidet, & melior est conditio possidentis, tum quia in tali necessitate omnia sunt quoad vsus spectat, communia; nec obstat quòd ea res fuerat à creditore accepta, ac proinde illi alioqui debita, nam debebatur quidem, sed extrema adueniente necessitate facta est vsus communis; ergo potest debitor ea vti ad tuendam vitam suam.

5. Notandum est tamen, quòd cum qui extrema necessitate pressus abstulerit rem alienam domino in extremam quoque inopiam redacto, meo iudicio tunc sententia Scoti videtur vera, eum debere domino restituere, quia sicut fuit est in auferendo, sic etiam fuit est in retinendo, est enim violentus non legitimus rei possessor. Ita Azorius, Lorca, & alij.

RESOL. XLVIII.

An debitor in extrema necessitate teneatur restituere, si creditor sit etiam in extrema necessitate?

Et quid, si Patres, consanguinei, & amici debitoris in extrema necessitate sint constituti?

Et notatur ob grauem necessitatem debitoris posse differri restitutionem, quamvis necessitas durat. Ex par. 11. tit. 2. & Misc. 2. Ref. 32.

§. 1. Hanc resolutionem coactus sum componere occasione cuiusdam Scotistæ, qui suis diebus sequens iuum Magistrum Scorum in 4. dist. 15. qu. 2. mordicus in causa occurrenti affirmatiuam sententiã tuebatur, quam ex Thomistis sustinet etiam Syluest. ver. rest. 5. q. 2. Richardus in 2. 2. dist. 1. art. 5. q. 4. ad 5. Gabriel q. 2. art. 2. conclus. 2. & nouissimè Philippus Faber in 4. dist. 15. q. 2. disp. 50. cap. 3. n. 227. omnino videndus. Ratio est: nam ille non possidet iuste aliquam rem, cuius dominium semper fuit, & manet apud alterum, sed sic est quòd dominium plenum rei alienæ in casu nostro semper fuit & manet apud dominum, à quo inuito res est ablata, neque per vllum instans illud ab se abdicauit, nec abdicat: ergo detinens, semper & pro quocumque instanti illam rem iniuste detinet: ergo semper & in quocumque instanti tenetur ad restitutionem, etiam in illo instanti vltimo, quo illam consumit pro vita sua conseruanda. Maior est euidens: quia eiusdem rei simul & semel non possunt esse duo domini totales & diuersi, neque enim Titius potest esse totalis & absolutus Dominus eiusdem panis, & simul & semel Mæuius, quia implicat contradiccionem. Minor autem probatur: quia creditor antequam deueniat ad extremam necessitatem iam habebat iustum dominium super rem illam; detinens autem nullum, sed iniuste illam rem possidebat. In casu autem quo ambo deueniunt in extremam necessitatem, detinens iure naturæ non potest acquirere ius in illam rem: quia in eodem instanti iure naturæ creditor dominium illius rei retinet: creditor enim potitur eodem iure naturæ, quo debitor in illo casu, & instanti: & sic quantum ad ius naturæ sunt æquales. At præter ius naturæ quo sunt æquales pro illo instanti, quo cadunt in extremam necessitatem, & quo sunt æquales, creditor habet prælationem ratione iuris gentium, & dominij prioris quod habebat, & per euentum extremæ necessitatis illud non amittit, sed acquirit ex iure naturæ, sicut acquireret detinens, nisi ipse creditor iam illud præhaberet: ergo nulla ratio suadet, quòd creditor ab illo iure cadere debeat, & detinens debeat ius naturæ in illam rem acquirere: quia iam de iure naturæ sunt æquales, & deinde creditor superat debitorem ratione prioris dominij, & proinde non debet esse deterioris conditionis quam

Sup. hoc in Ref. præterita, & in alio §. eius not.

Cc